

Küffer Béla

1856—1928

Amikor 1884 novemberében *Bassó Ármin*, a Képviselőházi Könyvtár első könyvtárnoka tragikus körülmények között elhunyt (*Könyvtáros* 1982/1. sz.), mindössze egy segédkönyvtárnok dolgozott a Sándor utcai pesti képviselőházban: *Küffer Béla*. A rendkívüli haláleset következtében ő lett a könyvtárnok, s e beosztásában két évtizedig látta el a könyvtár vezetését. Bár húsz év — történelmi mértékkel mérve — nem nagy idő, mégis jelentős egy ember életében, különösen ha ezalatt egyazon intézmény élén áll. Az Országgyűlési Könyvtár történetében Küfferen kívül mindössze ketten töltöttek el ennyi időt a könyvtárvezetői székben: *Nagy Miklós* 1921—1940, *Könyvtáros*, 1981/12. sz.) és *Vértes György* (1952—1972). Küffer hosszú működése kedvezően hatott a könyvtár fejlődésére: a századforduló széles látókörű, tevékeny könyvtárosát érdemes megismerni kicsit közelebbről is.

1856. február 23-án született a Torontál megyei Szárcán. Középiskoláit Szegeden és Szarvason végezte. A budapesti tudományegyetem jogi karára 1876-ban iratkozott be, itt államtudományi oklevelet szerzett. Az Országos Levéltárban töltött néhány hónap után 1881-ben került a Képviselőházi Könyvtárba, ahol mint segédkönyvtárnok *Bassó* egyedüli munkatársa lett. 1884 nevezetes év Küffer életpályáján: ekkor kapta meg Pesten a bölcsészdoktori oklevelet, *Steindl Imre* díjnyertes pályamunkája alapján megkezdtek az állandó Országház építését, ami — Küffer öröme is — belátható közelségbe hozta a régi pesti képviselőház zsúfoltságából eredő lehetetlen könyvtári állapotok megszüntetését. 28 éves volt tehát, amikor ugyanebben az évben — *Bassó* hirtelen halála után — könyvtárnoknak nevezték ki, s munkatársai közül mint legmagasabb beosztású és rangidős a könyvtár vezető-

je lett. Nagy szakértelemmel és szorgalommal végezte munkáját; angol, német, francia, latin és olasz nyelvismerete nélkülözhetetlen volt a gyarapítási és az osztályozási tevékenységben. Ő képviselte a könyvtárt az Országos Múzeum- és Könyvtár-Bizottságban, sőt a bizottság a törvényhatósági, községi és vándorkönyvtárak szervezésében szakértőként is alkalmazta.

Helyi és országos könyvtári tevékenysége mellett jogi és történelmi tudományos kutatásokat is folytatott, különösen a Mátyás-kori bíráskodással, Anonymusszal és Franciaország történetével foglalkozott. Tanulmányai a *Budapesti Szemlé*ben és a *Magyar Gazdaságtörténelmi Szemlé*ben jelentek meg; a *Pesti Hírlap*ba pedig vezércikkeket írt.

Legyen a „parlamenti harcok fegyvertára”

Küffer könyvtárvezetői működésének jelentősége több területen is kiemelkedő. Azt valotta, hogy a Képviselőházi Könyvtár „a parlamenti harcok fegyvertára”, s a törvényhozói munka színvonalának emeléséhez több és jobb könyvtári dokumentumra van szükség, tehát mindent, ami a képviselőknek fontos lehet, be kell szerezni. Ennek alapján javította a könyvtár gyarapítási tevékenységét, amely a nyomasztó helyhiány és zsúfoltság miatt egyáltalán nem volt könnyű feladat (a 20 ezer kötet befogadására alkalmas könyvtári helyiségekben az 1890-es években már 40 ezer kötetet tároltak). Gondot fordított a katalógusok szerkesztésére, és az osztályozási rendszer fejlesztésében is jó eredményeket ért el. 1881-től részt vett a kötetkatalógusok gondozásában. Az első nagy összefoglaló katalógus (*A Képvi-*

selőház Könyvtárának katalógusa 1866—1893) és annak pótkötettel való kiegészítése (1893—1899) az ő nevéhez fűződik. E terjedelmes, több mint 1500 oldalas, részletes tárgyköri felosztással tagolt, pontos név- és tárgymutatóval ellátott összeállítás a századvég könyvtári életében érdeklődést és visszhangot váltott ki: a színvonalas szerkesztést, a bevezetett újításokat a szakma egyértelmű elismeréssel fogadta. A kiadás előtt Küffer európai tanulmányúton vizsgálta a parlamentek működését, s különös figyelmet fordított a porosz és a német birodalmi törvényhozásra. Útja során tapasztalatokat szerzett az egyes könyvtárak tevékenységéről, szakrendszeréről, és élénk érdeklődéssel tanulmányozta *Otto Hartwignak*, a hallei egyetemi könyvtár vezetőjének 1888-ban megjelent, idealista filozófiai alapon felépített könyvtári szakrendszerét (ez 20 főszakból állt: a főszakokat az ABC nagy-, az osztályokat kisbetűivel, az alosztályokat római, a szakokat arab számokkal jelölte). Ettől kezdve a Képviselőházi Könyvtár szakrendszere több hasonlóságot mutat a Hartwig-féle osztályozással, noha alapjait és felépítését tekintve — a gyűjtőköri és a funkcióbeli különbségek, az eltérő belső sajátosságok, tapasztalatok és gyakorlat miatt — lényegileg más, önálló, egyedi szakrendszerre fejlődik. A szakkatalógus átfogó fejlesztése mellett Küffer 1882-től bevezette a cédulakatalógusokat (betűrendes és szakkatalógust) is.

Napjainkig ható tette a magyar parlamenti dokumentumok tervszerű gyűjtésének megindítása. Nem kis érdemei voltak ugyanis Küffer Bélának abban, hogy a képviselőház könyvtári bizottsága 1892-ben ilyen értelmű határozatot hozott. A gyűjtési munka megszervezésében, irányításában, a pénzügyi támogatások kiharcolásában is oroszlánrészt vállalt. Mindez nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a negyedszázados gyűjtési tevékenység során (amelyben kiemelt szerep jutott *Takáts Sándor* történetirónak, a képviselőház főlevéltárnokának) sikerült megszerezni a magyar parlamenti dokumentumok zömét — közöttük sok régi nyomtatványt, illetve kéziratot —, s ezzel megteremteni a Magyar Országgyűlésék Írásai különgyűjtemény alapját.

Szakszerű és nagy megterheléssel járó munkát végzett a könyvtár költöztetésekor is. Tudvalevő, hogy az új országház felépülése (1902-ben) lehetővé tette a Sándor utcai képviselőházban 30 évig helyhiánnyal küszködő könyvtár átköltöztetését. A már akkor rendkívüli

értéket jelentő kötetek (számuk elérte az 50 ezret) becsomagolása, átszállítása, gondos elhelyezése, az értékek megóvása átlagon felüli figyelmet, körültekintést, felelősséget és fizikai igénybevételt rótt Küffer Bélára és segítő-társára, *Fülöp Áronra*, akik az egész akciót lelkiismeretesen irányították és ellenőrizték (*Könyvtáros* 1982/10. sz.).

Küffer Béla a könyvtári munkát magas színvonalra fejlesztette, jó munkatársi gárdával dolgozott. Mellette működött segédkönyvtárosként 1884-től 1893-ig *Pikler Gyula* (1864—1937), aki később híres jogász, egyetemi tanár lett, s a Társadalomtudományi Társaságnak és a *Huszdik Század* című folyóiratnak és mozgalomnak egyik vezető egyénisége. Ugyancsak a könyvtár munkatársa volt 1893 és 1896 között *Sugár Kornél* segédkönyvtárnok, az Egyetemi Könyvtár volt alkalmazottja, 1896-tól pedig *Fülöp Áron*, a majdani könyvtárigazgató, valamint *Zeller Árpád* képviselőházi írnok, aki a katalógusszerkesztésben, az országgyűlési dokumentumok gyűjtésében, a Ghyczy-hagyaték (csaknem 15 ezer kötet) rendezésében és más intézményeknek történő átadásában nyújtott komoly segítséget. Küffer irányítása alatt kezdte meg könyvtárosi pályafutását *Szabó Ervin* is, aki gyakorlóévet töltötte a Képviselőházi Könyvtárban (1899—1900).

Ma is érvényes elvek

Az 1894-ben megjelent — már említett — kötetkatalógus *Tájékoztató* című részében Küffer részletesen foglalkozott a képviselőházi könyvtárhasználattal, annak módjával. Mindez könyvtár- és művelődéstörténeti szempontból ma is érdekes és fontos adalék. Az 55 éve elhunyt könyvtárosra és bibliográfusra emlékezve ebből a műből idézünk néhány fontos megállapítást, közülük nem egyet a mai törvényhozók, könyvtárosok és más szakmabeliek is megszívlelhetnek. „Hogyan olvas a törvényhozó?” A törvényhozó nem olvashat „rendszeresen, mert... nem *rendszerek érdeklik*, hanem *kérdések*, ...a parlament kohójában izzó *gyakorlati kérdések* fogják le figyelmét... Még nem írtak vezérczikket valamely új kérdésről, a képviselőház könyvtárában már keresik irodalmát és pedig a legújabb könyvet a kérdésről s a többi parlamenteknek legutolsó vitáit róla... Az új törvényjavaslatot... a ház még nem adta ki a bizottságnak, a bizottsági tagok s az előadó

már a könyvtárban jártak a reávonatkozó legújabb adatokért... A társadalom ezer szükségei szerint változnak a kérdések, melyekre a Parlamenti könyvtárban készülnek... A törvényhozó a dus közéletnek változatos szükségei szerint olvas, ...a maga módja szerint használja... a könyveket. Száraz statisztikai tabellák kedvesebbek neki, mint szóöltögető bölcselők ékes körmondatai... És aztán többnyire sürgősen kell, a mi kell. Sürgős intézkedés szükség merült fel valamely kérdésben; holnapra véleményt kell mondani a pártvezérnek... vagy pedig egy óra múlva fog elhangzani a beszéd: ...még egy adatot kell felfrissíteni, ...egy érvet kiélesíteni. Nem mondhatja... a ház könyvtárosa, tessék... várni. Kell az adat, és pedig most, és ha nincs meg, nem ér akkor az egész könyvtár annyit se, mint azok a silány rongyok, a mikből készült. Ha nincs az a fegyver, a mi éppen kell, rossz akkor az egész fegyvertár.”

Ugyanabban a kötetben a beszerzés elveire, a katalógus használatára és a könyvtár történetére vonatkozóan is található jól használható tényanyag, amely Küffer felkészültsé-

gét, könyvtárosi tevékenységének alaposságát, könyv- és könyvtárszeretetét illusztrálja.

*

Összegezőként elmondhatjuk, hogy Küffer Béla céltudatos, következetes, összehangolt munkával, a törvényhozói tevékenység lehető legalaposabb könyvtári támogatásával, a tudományosság és a hangyaszorgalom ötvözetével a Képviselőházi Könyvtárt „európai színvonalra emelte”, s ezzel „elévülhetetlen érdemeket szerzett”. A Könyvtári Bizottság kéziratot jegyzőkönyve ily módon rögzítette és hagyta az utókor számára az elismerő szavakat, amikor a feszített munkától megromlott egészségi állapota miatt 1904-ben nyugalomba vonult. Hosszú betegség után 1928. május 19-én halt meg — 72 éves korában — Budapesten. Özvegyének, Dióssy Ilonának a képviselőház illetékes bizottsága és Nagy Miklós könyvtárigazgató tolmácsolta részvétét, melyet — csaknem negyedszázaddal Küffer visszavonulása után — jegyzőkönyvben is megörökítettek.

Jónás Károly

Kérdezz — felelek

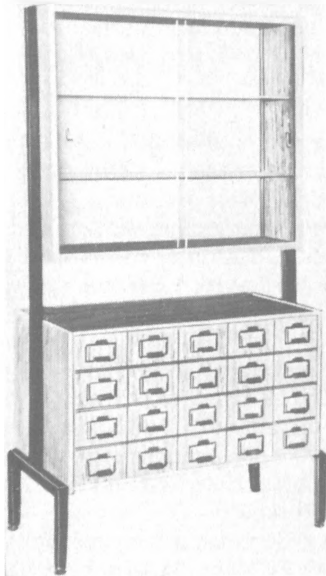
Egy könyvtárigazgató kérdezi a túlmunkát végző fizikai dolgozó számára adható szabadidő mértékéről:

„A fizikai dolgozó kérésére a végzett túlmunka ellenértékeként szabadidő is adható. Kérdezem, hogy ilyen esetben érvényesül-e a pótlékolt túlóradíj elve, vagy csak annyi szabadidő jár a dolgozónak, ahány túlórárt teljesített?”

Válasz:

A költségvetési szerv fizikai dolgozóját — a Művelődési Közlöny 1982. évi 11. számában közzétett 17/1979. (XII. 1.) MüM számú rendelet 29. §-ának (1) és (2) bekezdése értelmében — a túlmunka idejére rendes munkabére (egy túlórára havi munkabérének 182-ed ré-

sze) és ezen felül az ugyanazon a napon teljesített túlmunka első két órájára 25, további két órájára 50, az ezt meghaladó időtartamra pedig 100 százalékos pótlék illeti meg. A hivatkozott rendelet 28. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy *csak* a fizikai dolgozó kérésére *lehet* a végzett túlmunka ellenértékeként szabadidőt adni. A rendelet 30. §-ának (1) bekezdése pedig kimondja, hogy ha a túlmunka ellenértékeként szabadidő jár, a kiadott szabadidőnek meg kell egyeznie a túlmunka időtartamával. Ha tehát a fizikai dolgozó a végzett túlmunkáért nem díjazást kér, és kérését a munkáltató teljesíti, a szabadidő mértéke csak ugyanannyi lehet, mint a túlmunkáé volt (a szabadidő óraszámának meg kell egyeznie a végzett túlmunkáéval).

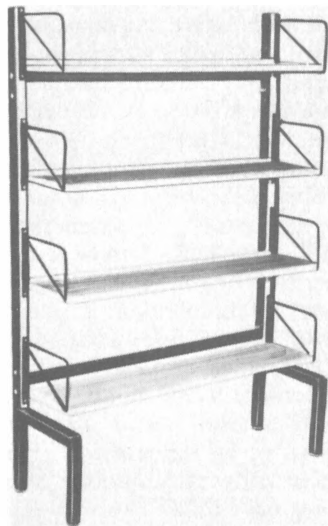

A TANÉRT

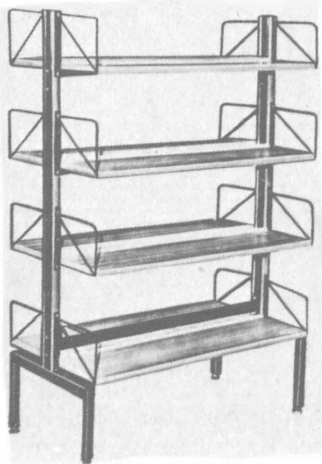

AJÁNLATA

iskolák,
kollégiumok,
művelődési otthonok,
könyvtárak helyiségeinek
berendezésére ajánljuk

a MERABONA BÚTORCSALÁD

elemeit:

vitruines 20 fiókos katalógusszekrény 7930 Ft
egyoldalas könyvállvány, 180 cm-es 2970 Ft
kétoldalas könyvállvány, 180 cm-es 4880 Ft
egyoldalas folyóiratállvány, 180 cm-es 3500 Ft
kétoldalas folyóiratállvány, 180 cm-es 5940 Ft

Kérjük Tisztelt Vásárlóinkat, hogy a TANÉRT által forgalmazott bútorokra a megrendeléseiket mielőbb küldjék el címünkre:

**Országos Tanszergyártó
és Értékesítő Vállalat**

Bútorkereskedelmi főosztály
Budapest, VIII., Szentkirályi u. 8.
Levél cím: Budapest, Pf. 2. 1428
Telefon: 339-938

